

پۇردە آراشیدیرما

(اوچونجو و سون بۇلوم)

آرتور سی. کلارک

کۆچۈرەن: جلال کسای

کتچن سایلا رین خلاصه سی:

سلیندار ، روباتو ھدایت ائله رەک دئدی: «بو خالقین دوشمنی اولماسا، نە یە گۆرە کندی دۆرە سینە، او حیصاری چکمیشر؟»
« منیم منظوروم، آدام دوشمنلر ایدی و بو سۆز دوز اولسا، بیزیم ایش چوخ ساده اولاجاقدیر.»، برتراند جواب وئردی.

- سن فیکر ائلیرسن کی او، قاییداجاقدیر؟
- البتە؛ او قەدر کی من فیکر ائلیرم او اینسان دیر. آختاریجیلیق و آرتیق تاما علیقا گۆرە قاییداجاقدیر. نئچە گون گئچە ندن سونرا بیز یاخشی یولداشلار اولاجاییق.

دئمک اولار، بو ایش بیر گوندە لیک، لذتلی و سئویندیریجی ایش اولموشدو. هر گون صباح چاغی، روبات سلیندارین گۆز آلتیندا شیکار ائله ییردی. ایندی روبات، او اورمانین ان خطرلی و قورخمالی قاتیلی اولموشدور! سونرا، برتراند، او معبرده بونو گودوردو کی «یان» (YAN) - بو ان یاخین کلمه اونون آدینا ایدی - آرخایین آددیملاری ایله، اونون یانینا گلە جکدیر. او، گوندە بیر معین ساعاتدا و همیشه دە تکجە گلیردی. اونلار بو مسألە یە فیکر ائله ییردیلر: «او ایستە بیر کی بو رازی یالنیز اؤزونه ساخلایا و شیکار افتخارینی اؤزونه یازامی؟ بئله لیکدە، او گرک گلە جکلرە داھا بیر یاخشی باخشی اولار، چونکو مومکوندور بو یابانجی (بیگانە) آداملار گئدەر.»

ایلیک گونلرە، «یان» بو ھدیەنی آاندان سونرا، اورانی تئزلیکلە ترک ائله ییردی. ائله بیل کی قورخوردو جسدین یئە سی نظیرینی دە بیئە جک و اونو تزدن آلا جاقدیر! برتراند ائله کی اومودلو ایدی، تئزلیکلە یانین باشینی بعضی ساده تردستی لرلە، مثلاً پارچالار و کریستاللار، قال ائله یردی و اودە اوشاقلار کیمی شنلیک ائله ییب، سئوینیردی. بالاخرە برتراند ائله یە بیلدی کی اؤز و یانین آراسیندا، اوزون بیر صحبتلر و دانشیقلار قورسون. بوتون بو صحنە لرین فیلمی و سسی، روبات وسیلە سی ایله، ضبط اولونوردو.

بیر گون مومکون ایدی کی فیلسوفلار بو اطلاعاتی آنالیز ائله ییب و سالیب، چیخسینلار. ان یاخشی ایش کی برتراند ائله یە بیلردی، بو ایدی کی نئچە کلمە و ساده فعلین معنی سینی تاپسین. ولی بو گئچک کی «یان» نئچە کلمە نی بیر زاد ایچین ایشلە دیردی و بوندان علاوه، بعضی واقتلار بیر کلمە نی نئچە سۆزون دئمە گینە ایشە آپاریردی، ایشی چوخ چتین ائله میشدی. بو گوندە لیک گۆرۈشلرین آراسیندا، گمی اوزاقراق مسافتلرە گئدیردی و سیارە نی

« »

و ایندی ناغیلین قالانین اوخویوروق:

برتراند، او زامانا قەدر کی بومی کیشی، گۆزوندن ایتە میشدی، یئریندن ترپنە دی. سونرا، آستاجا کۆینکیندە کی میکروفوندان، سؤیلە دی:

«بیر یاخشی باشلا بئیش ایدی. او اصلاً قورخمالی؛ شکدە ائلمە دی. من فیکر ائلیرم کی او یئنە دە قاییداجاق.»

او آلتمین سسینی ائشیددی کی، دئییردی: «هر نە، او قەدر یاخشی قاباغا گئتدی کی ائله بیلیردیک یوخو گۆرۈرۈک. من فیکر ائله دیم کی او قورخا، یا دا حملە ائله یە. سیز بیر ھدیەنی، بیر غریبە آدامان، اؤزۈدە عکس العمل سیز، آلا سیزی؟»

برتراند، آستاجا گمی یە ساری قاییتدی. روباتدە، اؤز گیزلین یئریندەن ائشیکە چیخمیشدی و نئچە آددیم داللیقدە، آمادە و حاضر اولاراق، دورموشدو.

او جواب وئردی: «من قبول ائلمە مزدیم. آنجاق من بیر یوکسک مدنیتدن گلیمش. بیر بومی و وحشی آدام ائله یە بیلر کی بیر غریب آداما، چوخلو یوللارلا عکس العمل گۆسترین و بو قاباکی تجربە لر و سینامقلارلا باغلی دیر. ائله بیلین کی بو قبیلە نین ھئچ وقت بیر دوشمنی اولما میشدیر. بئله بیر زاد، بیر آز توپلوملو سیارە دەهه اولار بیلر و مومکون دور. بئله لیکلە بیز آرخایین اولابیلەرک کی اونلار آختاریجی (کنجکاو) اولار، ولی بیزدن اصلاً قورخما یا جاقلار.»

«بیلیم کی بئله بیر زاد بو نژادین بوتون آدمالارینا دوزدور مو یا یوخ؟ بیر نمونه اوستونده، قیضاوت اتمک چوخ چتین دیر. چوخ ایستیرم بونو بیلیم، او وقت کی روباتو کننیدین ایچینه یوللاسیق، نه اولاجاق دیر؟»، آلمن دئدی.

برتراند دیلله نندی کی: «هوی! او گیجه لیب دیر! ایندیبه دک بیر

کیمه گۆرمه ییب دیر کی ایکی سسی اولسون!»

سلیندار سوروشدو: «فیکر اندیرسن، او وقت کی بییز ایله گۆرۆش سه، گترچکی حدس وورا؟»

- یوخ. روبات بیر کامیل جادو و سیحیر دیر؛ اما اونو چون، اود و ایشیقلا بیر فرقی یوخ دور.

آلمن حوصله سیزلیکله سوروشدو: «یاخشی؛ سونرادا کی حرکت نه دیر؟ ایسته بییرسن می، اونو گمی یه گتیره سن، یا دا کی اوزون،

اونلارین کننیدنه گنده سن؟»

برتراند بیر آرزو فیکر لشمکدن سونرا دئدی: «چوخ ایسته میرم کی یئینلیکجه اونلارا چوخ سیخینتی گتیرم. سیزین بوندان، یاخشی

خبرینیز وارکی بعض سوی لارین قارشیسیندا کی، بو ایش گۆرۆنمۆش دور، نه حادثه لر اوز وئربیدیر. من اونا اجازه وئیرم کی

بیر آرزو فیکر ائله یه و صباح کی بورایا قاییتدیق، اونو آقیشلا یاجایام کی روباتو اوز ایله کند ایچینه آپارسین.»

گیزلین گمی نین ایچینده ن، یئنه ده سلیندار روباتو ترپه ددی. او ده آلمن کیمی بو آرتیق احتیاط لاردان یورولموشدو، اما یاشاییش

چئشیدلر (انواع) مسأله لرینه گۆره، برتراند متخصص ایدی و گرک هامی اونون بو یوروقلاریندان اطاعت ائله یه ییدی.

گاه، اولوردو کی دیله ییردی (آرزو) اوزوده بیر روبات اولایدی و بوتون دو یغولاردان اوزاق اولایدی. بو حالدا او ائله یه ییلردی کی بیر

یارپاقین یئر دوشمه سینی و یا بو دنیا اولوم آجیلغینی، دو یغوسوز و بیر باخیشلا گۆرسون ...

xxxxxx

گونش اوفوق یاخین لیغیندا ایدی کی «یان»، او بویوک و اوجا سسلی قیشقیرماقی کی اورماندان گلیردی، ائشیتیدی. سسین

عادی اوجا اولماسینا گۆره، اونو تزلیکله تانیدی. بو، یولداشینین سسی ایدی کی اونو چاگیریدی.

بیرده ن کننده کیلر اوز عادی ایشلرینی اؤتوردولر. حتی اوشاقلاردا اؤز اویونلارینی کسدیلر. بیر تک سس کی گلیردی، بیر اوشاقین،

اغلماق سسی ایدی کی او سوسماقدان (سکوت) قورخومشودو. بوتون گۆزلر، یان دا ایدی کی یئینلیکله اوز کۆمه سینه ساری

گئتدی تا قاپی قیراغیندا کی نیزه سینی گۆتورسون. کننیدین حیصاری، وحشی حیوانلارین قباغیندا تزلیکله باغلاناق ایدی؛ اما

گۆیده ن آختاریب و آراشدیریردی. بعضی وقتلار دا لازیم اولونوردو کی دقتلی تستلر ایچین، گمی یئر اوزونده اوتورسون. نچه باشقا و کند و توپولمدا گوروندو، اما برتراند اونلارلا بیر ارتباط قورمادی، چون کاملاً ایدین ایدی کی اونلارین هامیسینین کولتور و مدنیت سطحی، یانین کنندی ایله بیر دیر.

بعض وقتلار برتراند بئله فیکر ائله ییردی کی قضا و قدر، اونلارلا بیر پیس وقت شوخلوق ائله ییب کی بئله بیر موقعیت ده ایمکان وئربیدیر، بیر کاملاً بشری سوی (نژاد) تاپالار. بیر مدت اوندان اؤنجه، بو مسأله ائله یه ییلردی هامی یا بیر یوکسک و حیاتی ده بهری اولسون. ایندی مدنیت او قدر باشی قاتیشیق ایدی کی فیکرینی بو وحشی عم اوغولارینا، تاریخین بو ده رینلیکلرینده، دؤنده ره بیلسین.

برتراند او زامانا قدر کی آرخایین اولمامیشدی، یانین گونلوک یاشاییشینین بیر بؤلومو اولوب دور، روباتو اونا تانیتدیرمادی. بیر

منشورو یانا گۆسترمه کده ایدی کی سلیندار، روباتو چمنلرین آراسیندان ائشیکه چیخارتدی و او حالدا پولاد اللریله سون

قوربانلیغینی گتیریردی. ایلک دفعه ایچین، یان بیر قورخماق حالتی اوزوندن گۆسته ردی. آنجاق، برتراندین تسکین وئرن

سؤزلریله آرام اولدو و دقتله روباتون قباغا گلمه سینه گۆز آلتی ایله باخیردی. روبات یاخین لیکدا دایاندی و برتراند اونا طرف گئتدی.

روبات اللرینی یوخاری گتیردی و جسدی اونا وئردی. او، وقارلا جسدی آلدی و یانا ساری قاییتدی، او حالدا آغیر یوکون آلتیندا

بیر آز تیتیره ییردی.

xxxxxx

برتراند ایچین چوخ مهم ایدی کی بیلسین، یانین نظری بو هدیه نی آlanda، نه دیر؟ یان بونا فیکر اندیر، روبات ارباب دیر یا

قوللو قچو؟ شاید ده بو مفهوملار اونو چون بیلمه لی دئییل لر. اونو چون، شاید روبات بیر باشقا شیکارچی کیشی دیر کی

برتراندین یولداشی دیر.

سلیندارین سسی کی بیر آرزو عادی حالتدن، قالین ایدی، روبات باندیندان گلدی:

- دوغرو دان، جالب دیر کی او، ناسیل بیزی آراملیق ایله قبول ائدیر. بیر زاد تاپیلماز کی اونو قورخودا بیلسین می؟

برتراند جواب وئردی: «سن، اونا گۆره، همیشه اؤز ایستاندارلاریمیزدا دانی شیرسان. بونا توجه ائله کی اونون بیر کاملاً

باشقا و ساده جه بیر روح و روان واریدیر و ایندی ده منه آرخاییندیر و هر زاد کی من اوندان قورخماسام و قبول ائله سم، اونو

قورخودماز.»

چوخ ايشلر بيزيم اليميزدن گلمز، اما، بيزيم دونيا، بيزه احتياجى واردير و بيز گرک اورا قاييداق.

يان! كئشگه سن، منيم سۆزلریمی دوشونه بيلردين. كئشگه بيليردين كى من نه دئييره. من بو ابزارلارى سن ايچين قويورام. اؤزون بونلارين بعضى سينين ايشله تمک يولونو، اؤيره نه جكسن. بونلارى -شاید ائله بير نسلده- ايتيريب، هميشه ليک اونودا جاقسينيز. بو پيچاقا باخ؛ گۆر نجه كسير. چوخلو دؤنملر و يوز ايللر چكه جك كى سيزده ائله يه بيله سينيز، بونلار تاي دوزه لده سينيز. بو بيريسيندن چوخ گۆزله؛ بو دويمه نى باساندا... ؛ باخ...؛ اونو آز ايشه آپارسين، ايللر بويو سنه ايش وئره جكدير؛ بونا باخماي اراق كى بالاخره هميشه ليک سؤنه جكدير. و اما او بيريسى شئى لره گۆره...؛ سن اؤزون اونلارين ايشه آپارماغينا، بير يول تاپاجاقسان.

و ايندى دوغو(شرق)دا ايلک اولدوزلار گۆرسه نيرلر. هئچ اولدوزلارا باخارسان مي؟ بيلميرم هاچان بيله جكسينيز كى اونلار نه ديرلر و بيلميرم او زامانا قدهر بيزيم باشيميزا نه گله جكدير؟ يان! او اولدوزلار بيزيم ائويميزدير و بيز ائله يه بيلميريك كى اونلارى نيجات وئره ك. چوخلو آدمالار اينديه دك اؤلوبلر. انفجار و پارتلايشلار او بويدا يئكه و بؤيوك دولر كى من ده سن كيمي ائله يه بيلميرم اونلارى تصور ائله يه. يوزلر مين ايل بوندان سونرا، او اولوم ياغديران و قورخمالى اولدارين ايشيقي سيزين دونيايا يئتيشه جكدير و سيزين خالقينيزى حيران و چاشقين قوياچاق. او زامانا قدهر، شايد سنين سويون، فضايا ال تاپسين. كئشگه ائله يه بيليرديم، سيز ايچين، بئله شئى لرين قاباغيندا خطر اعلامى ائله يه م كى بيز ايندى اونلارى الدهن وئرمكده بييك.

يان! سنين خالقين ايچين چوخ ياخشى دير كى كهكشانين قيراغيندا قالميشلار. سيز ائله يه بيلرسينيز كى او جهنمين اليندن كى بيزى گودمكده دير، قاچاسينيز. شايد بير گون سيزين گمى لر ينيز، بيزى كيمين، آختارماق و آراشديرماق، باشلايلار و اولاييلر كى بيزيم دونياميزى تاپالار و بونا فيكر ائله يه لر كى بيز كيم ايميشيك؟ ولى اونلار اصلاً بيلمه يه جكلر كى بيز بو چايين يانيندا، سيزين سويو، چوخ گنجليـكـك (جوانى) دؤنمده، گۆرموشوشوك. بو ده منيم يولداشلار يمدان... ؛ اونلار منه داها آرتيق وقت وئرمه ييرلر. سنى تانرى يا تاپشيديريم، يان. او شئى لرى كى

او بير لحظه ده داينامدى و او كۆلگه لر ين آراسينا آدديم آتدى كى گنده گنده اوزونلاشيديلار. كندين اصلى قاپى سيندان گنچه نده يئنه ده او سس، اونو چاغيردى. ايندىكى سسين ايچينده، بير آز اضطرابدا وار ايدى؛ ديللر آيرى و فرقلي اولراق، اونو چون دوشونمه لى ايدى.

پارلايان غول كى نجه سهه دانيشيردى اونلا گۆروشودو و اوندان ايسته دى كى داليجك گل سين. برترانددان بير اثر گۆروشوموردو. اونلار بير مايلا ياخين يول گئتديلر تا برتراند گۆرسه ندى، او حالداكى چاي قيراغيندا دورموشدو و گۆزلى لپه لى سويو ساتيشميش ايدى.

بئله گۆزه گلدى كى بير لحظه ايچين، يانين اورادا اولماغينا بيلمه ييب، اما سونرا اونا سارى دؤندو. سونرا پارلايان غولا بير علامت وئردى و او دا اونلاردان اوزاقلادى.

يان منتظر اولدو. او بير صبور آدم ايدى و بوندان بئله كى ائله يه بيلميردى اؤز حالتينى سؤزلرله دئسين، آنجاق اورادا اولماقدان راضى ايدى و سئوينيردى. برتراندين يانيندا اولندا، مارقلانماق(علاقه) و ايتاردان بير ايلكين حالت احساس ائيدردى و بو بئله بير زاد ايدى كى نجه نسل لر چكه جه گيدى تا سويو بير درين حالتده بو ايشه ياناشالار.

بير عجب صحنه ايدى. بورادا، چايين قيراغيندا، ايكى كيشى دورموشلار. بيريسى بير يونيفورم، چوخ ياخشى تيكيشله كى بير سيرا نارين و پارلايان ماشينلار وار ايدى، گئيميشدى. او بيريسى ده بير حيوان دريسينى ائنينه چكميش و بير اينجه نيزه الينده وار ايدى. اونلارين آراسيندا، اون مين نسل فاصيله وار ايدى، فسادا دا بير حيساب اولماز فاصيله داها آرتيق. او حالدا، ايكى سى ده اينسان ايديلر. طبيعت، يئنه ده اؤز كؤك اؤزه لليك لر يندن (خصوصيات اساسى)، بيرينى تيكرار ائتميشدير.

تجزيلكله برتراند دانيشماغا باشلادى، او حالدا كى سسينده بير چيلغينلىق چئشيدى (نوعى جنون) وار ايدى و آياقلارينى تئزتئز دالا يا قاباغا قويوردو.

- «يان! هر نه سونا چاتدى. منيم اومودوم وار ايدى كى سيز ائله يه بيله سينيز بيزيم علم و بيليكله، نجه نسل اؤز وحشى ليك و بربريت دؤنمينيزى دالا قوياسينيز. اما سيز ايندى گرک، تچه بو اورمانلا قارشى لاشاسينيز و بو ايش شايد بير مليون ايله ياخين چكسين. موتاسيفم؛ بيز چوخلو ايشلر گۆره بيلرديك. حتى، ايندى ده ايسته بيردیم كى بورادا قلام، اما آلتمن و سليندار بونومدا كى وظيفه لره گۆره من ايله دانيشديلار و من فيكر ائديرم كى حق اونلارلا دير.

یان اوزون بیر مدت سو قیراغیندا دوردو و روحو بئله دوغولانیردی کی بیر زاد، السدهن وئریبیدیر. او، بو دوغونو اونوتمادی و معنی سینی ده دوشونمه‌دی.

اولدوزلارین آلتیندا، او تک آدم، بیر آدسیز یورددان، ائوپنه ساری گئتدی. اونون دالیندا، بیر چای، یئیین لیکله دنیزه ساری گئدیردی، او حالداکی بیر برکتلی و درگی‌لی (حاصلخیز) چؤلون اورتاسیندا کئچیردی کی مینلر یوز ایل سونرا، یانین واریشتری اورادا بیر بؤیوک مدنیت یاپدی‌لار کی [آدی «سومتر» ایدی و سونرا لیکدا] آدی «بابل» (*Babylon*) اولدو.

سنه وئردیم، یاخشی ایشله‌د. بونلار سیزین دونیانین ان ده‌یهرلی قیزیل لاری دیرلار.»

بیر بؤیوک شئی کی اولدوزلاردان داها چوخ ایشیلدا بیردی، گویدهن آشاغی گلیردی. او شئی یئرہ یئتیشمه‌میش، یئر اوزونون یاخینلیغیندا دایاندى و بیر بوتون سوسقونلو قدا، بیر پارلاق دؤرت ضلعلی، بؤیرونده آچیلدی. پارلایان غول، قارانلیق ایچیندن چیخدی و ایشیقلی قاپیدان ایچهری گئچدی. برتراند اونون دالیجاق گئتدی و قاپی‌دا دوردو و یان ایچین الینی توولادی. سونرا اورانی قارانلیق توتدو.

گمی اود توستوسوندن یئیین راق، قووزاندی. سونرا یوخاری گئتدی و او بویدا اوزاقلاشیب و بالاجلاشدی کی یان فیکر ائله‌دی، اونو الینده توتابیلهر؛ آز سونرا، ایشیلدار بیر خط گمی نین اتکیندن، اولدوزلارا ساری چکیلدی.